

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 7. Vtrum Theologia sit vna scientia, partim speculatiua, partim practica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

tur, si ita detur separata ab Arithmetica, ut habeat aliquam euidentiā saltem practicā de veritate suorum principiorum, erit scientia; si nullam habeat euidentiā ne practicā quidem de veritate suorum principiorum, non erit scientia, quia neque habebit vllam euidentiā de veritate conclusionum; ergo proportionaliter Theologia, si habeat aliquam euidentiā de principiis reuelatis, erit scientia; si nullam habeat euidentiā de principiis reuelatis, non erit scientia. Sed iam hoc ipsum esset examinandum, an per Theologiam possimus habere aliquam euidentiā de principiis reuelatis. Sed quia hæc quæstio pendet à duobus alijs quæstionibus examinandis in Tractatu de fide, in quarum quæstionum prima, quæritur, vtrum principia Theologica habeant euidentiā sufficientem ad conuincendum intellectum de diuina reuelatione: in secunda quæritur, vtrum argumenta fidei possint causare euidentiā, & scientiā de mysterijs reuelatis: ideo eius solutio differitur in eum locum, vbi corollarij loco inferetur.

QVÆSTIO VII.

Vtrum Theologia sit vna scientia, partim speculatiua, partim practica.

S. Th. q. 1. a. 3. & 4.

1. **V**idetur, quod Theologia non sit vna scientia, neq; vnus habitus, sed sit aggregatū ex pluribus habitibus: primò quia habitus, qui generatur ex pluribus actibus specie diuersis, non potest esse vnus; sed Theologia generatur ex actibus specie diuersis: vna enim pars Theologiæ generatur ex actibus versantibus circa Deum, alia ex actibus versantibus circa Angelos, alia ex actibus versantibus circa hominem, & circa actus humanos; ergò habitus Theologicus non potest esse vnus, sed debet esse aggregatū plurium habituum inter se differentium, proportionaliter, ac differunt actus, à quibus generantur.

2. Secundò facultas supernaturalis, quæ primò, & per se considerat obiecta ita diuersa, vt propter diuersitatem non possint considerari ab vna, & eadem scientia naturali, non potest esse vna, & eadem; sed Theologia considerat per se obiecta ita diuersa, vt propter diuersitatem non possint considerari ab vlla scientia naturali, quæ sit vna; ergo &c. Probat minor, quia Theologia considerat primò, & per se Deum, & Intelligentias, non minus, sed magis, quam hæc consideret Metaphysica: considerat etiam homines, & animam, non minus, sed magis quam Physica; considerat, quæ spectant ad mores, non minus, quam moralis; sed propter diuersitatem horum obiectorum Metaphysica, Physica, & Ethica, seu moralis non possunt esse vna scientia; ergò

propter eandem diuersitatem neque Theologia potest esse vna scientia; ergo sicut Philosophia naturalis est aggregatū plurium scientiarum, sic Theologia, quæ potest dici Philosophia supernaturalis, est proportionaliter aggregatū plurium scientiarum.

3. Tertiò videtur, quod Theologia non sit partim speculatiua, partim practica. Habitus enim primò diuiduntur per differentias practici, & speculatiui tanquam per differentias primò oppositas, eo pacto, quo animal primò diuiditur per rationale, & irrationale, tanquam per differentias primò oppositas; sed quia differentia rationalis, & irrationalis sunt primò oppositæ, repugnat idem animal esse simul rationale, & irrationale; ergo &c.

4. Respondeo, quod aliqua sunt vnum, vnitae simplicitatis, ita vt partibus careant; alia sunt vnum vnitae compositionis, quæ constant ex pluribus partibus etiam heterogeneis, ac diuersæ rationis, ac paulatim, & successiue productis, & actis, eo pacto, quo homo est vnus vnitae compositionis, quia componitur ex capite, manibus, pedibus, & pluribus alijs partibus etiam heterogeneis, ac diuersæ rationis, & paulatim, ac successiue productis, & actis. Existimo vnam scientiam, & vnam, artem dici, non ex eo, quod sit vnus habitus vnitae simplicitatis, quia partibus careat, sed ex eo, quod sit vnus habitus vnitae compositionis ex pluribus partibus heterogeneis, ac diuersæ rationis. Probat: nam habitus, qui generatur, & augetur successiue, & paulatim ex pluribus actibus heterogeneis, ac diuersis, non est vnus vnitae simplicitatis, sed compositionis; sed habitus scientiarum, & artium, generantur, & augetur paulatim ex pluribus actibus heterogeneis; Exempli gr. ars edificandi generatur paulatim ex actibus diuersis iacendi fundamenta, erigendi parietes, imponendi tectum, &c: scientia Geometriæ generatur paulatim ex diuersis demonstrationibus circa diuersas conclusiones; ergo scientiæ, & artes sunt vnus habitus, non vnitae simplicitatis, sed vnitae compositionis, quia componuntur ex pluribus partialibus habitibus heterogeneis, ac diuersæ rationis: Exempli gr. ars edificatoria est vnus habitus compositus ex pluribus partialibus habitibus iacendi fundamenta, erigendi parietes, imponendi tectum, &c. Sententia igitur illa, quæ dicit vnitatem scientiæ, vel artis esse vnitae simplicitatis, si neget habitus scientiarum, & artium componi ex pluribus habitibus partialibus, & successiue productis, & actis, videtur falsa, & reiicienda. Sed fortasse illi Auctores non negant scientias, & artes componi ex pluribus qualitatibus solum materialiter diuersis, sed solum negant componi ex pluribus qualitatibus formaliter diuersis, ac qualitates formaliter diuersas dicunt illas, quæ respiciunt diuersa obiecta formalia: ac si hoc dicunt, eorum sententia toto modo loquendi discrepat à nostra sententia iam proponenda.

5. Hoc

5. Hoc supposito, ad propositam quæstionem dicendum, quod Theologia præsertim, acquisita est vna scientia, & vnus habitus, non quidem vnitate simplicitatis, sed vnitate compositionis, & ordinis ad obiectum, non quidem materialiter, sed formaliter vnum. Probatur prima pars, quod nimirum Theologia non sit vnus habitus vnitate simplicitatis. Nam habitus, qui generatur, & augetur paulatim ex pluribus actibus diuersæ rationis, non est vnus vnitate simplicitatis; sed Theologia præsertim acquisita est habitus, qui paulatim generatur, & acquiritur ex pluribus actibus diuersæ rationis, quorum aliqui versantur circa Deum, alij circa Angelos, alij circa hominem, & actus humanos; ergo, &c.

6. Probatur secunda pars; nam scientia vna vnitate compositionis, & ordinis est, quæ considerat vnum obiectum, non quidem materialiter, sed formaliter, hoc est vnum scibile; sed vnum scibile est, quod est scibile per vnam scibilitatem; ergo vna scientia est, quæ considerat obiectum, in quantum est scibile per vnam scibilitatem; sed obiecta sunt scibilia, per ordinem ad principia; ergo vna scientia est, quæ considerat obiecta, in quantum sunt scibilia per ordinem ad principia vno modo cognoscibilia, ac scibilia; sed principia propria Theologiæ sunt principia reuelata; principia autem reuelata sunt vno modo cognoscibilia, hoc est credendo Deo reuelanti; ergo Theologia considerat obiecta, in quantum sunt scibilia vna scibilitate, & in quantum sunt vnum scibile, adeoque est vna scientia.

7. Confirmatur: nam ideò Physica est vna scientia, quia est de obiecto scibili per vnam scibilitatem: ideò verò entia naturalia sunt scibilia vna scibilitate, quia sunt scibilia per principia propria cognoscibilia vno modo cognoscendi: ex proportionali ratione Mathematica, & Metaphysica, &c. sunt vna scientia; sed etiam obiecta Theologica sunt scibilia per principia cognoscibilia vno modo cognoscendi; ergo Theologia etiam est vna scientia. Probatur, & explicatur maior. Ex doctrina enim Aristotelis 9. Metaphys. cap. 1. principia propria scientiæ sunt definitiones subiectorum, de quibus agit scientia; ergo cum definitiones innotescunt vno modo cognoscendi, principia cognoscuntur vno modo cognoscendi; sed definitiones entium naturalium, e. gr. ignis, aquæ, &c. innotescunt vno modo cognoscendi, hoc est per experientias sensibiles; ex experientiis enim sensibilibus colligimus ignem esse corpus summe calidum, & humidum, equum esse animal ininhibile, &c. definitiones Mathematicorum colligimus non ex sensu, sed ex imaginatione: nam non ex sensu, sed ex imaginatione innotescit dari circum, & esse figuram, intra quam sit punctum, à quo omnes lineæ ad circumferentiam ductæ sint æquales: definitiones verò Metaphysicorum, quæ neque cadunt sub sensum, neque sub imaginationem, innotescunt per solum in-

tellektum, cum per solum intellectum innotescat, quid sit substantia, quid accidens &c. ergo tres sunt modi colligendi definitiones entium, adeoque tres sunt scibilitates, ac tres sunt scientiæ naturales, & vnaquæque earum est vna, quia accipit principia propria, hoc est definitiones vno modo cognoscendi; sed etiam Theologia accipit principia vno modo cognoscendi, hoc est per fidem, per quam illa credit Deo reuelanti; ergo etiam Theologia est vna scientia.

8. Hinc patet Theologiam esse vnam scientiam non solum in quantum considerat Deum, & Angelos, & alia obiecta, gratia sciendi, adeoque est speculatiua, sed etiam in quantum considerat agibilia, quæ spectant ad mores, gratia agendi, & est practica. Ratio est, quia scientia, quæ considerat obiecta, seu speculatiue, seu practice, in quantum habent vnam scibilitatem, est vna; sed Theologia considerat tum speculabilia, tum agibilia, in quantum habent vnam scibilitatem, in quantum nimirum innotescunt per principia reuelata, quæ sunt vno modo cognoscibilia per fidem, per quam creduntur propter auctoritatem Dei reuelantis; ergo &c.

9. Quod verò Theologia sit partim speculatiua, partim practica, probatur: nam habitus, qui considerat veritates partim speculatiuas, partim practicas, est partim speculatiuus, partim practicus; sed Theologia partim considerat veritates speculatiuas spectantes ad Deum, Angelos &c., quæ veritates non sunt per se directiue ad agendum; partim considerat veritates practicas spectantes ad mores, quæ veritates sunt per se directiue ad agendum, imò sunt ipsæ regulæ agendi; ergo &c. Quia tamen Theologia principaliter considerat Deum, qui est obiectum speculabile, quam actus humanos, qui sunt agibiles, ideò Theologia magis est speculatiua, quam practica.

10. Dices: potentiæ licet considerent obiecta materialiter specie diuersa, si tamen illa considerent sub vna ratione formali, sunt ita vnæ, vt non componantur ex pluribus partialibus potentijs: e. gr. potentia visiva, licet videat plura obiecta specie diuersa, puta hominem, equum, & lapidem, quia tamen videt illa sub vna ratione formali colorati, est ita vna, vt non componatur ex pluribus partialibus potentijs visivis; ergo idem proportionaliter est dicendum de habitibus: sed Theologia omnia obiecta formalia materialiter diuersa, considerat sub vna formali ratione *inferibilium ex diuina reuelatione*; ergo Theologia est vnus habitus non constans ex pluribus partialibus habitibus.

11. Respondeo, concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia potentiæ non paulatim generantur ex actibus diuersæ rationis, sed totæ simul produciuntur à generante in ordine ad vnam rationem formalem, per ordinem ad quam specificantur, ac definiuntur; ergo non debent componi ex pluribus

D

ribus

ribus partialibus habitibus. At habitus acquisiti generantur, & augentur paulatim ex pluribus actibus diuersæ rationis; sed habitus proportionantur actibus, ex quibus generantur; ergo habitus acquisiti debent componi ex pluribus partialibus habitibus diuersæ rationis. Hinc inferitur, quod habitus per se infusi, cum non generentur per actus, sed à Deo infundantur, & augeantur, fortasse non constant ex pluribus partialibus habitibus, sicut habitus acquisiti, sed potius proportionantur potentijs, licet differant à potentijs per hoc, quod componuntur ex pluribus gradibus intensiuis, proportionaliter, ac aliæ qualitates capaces intensiōis.

12. Ad 1. distinguo maiorem: habitus, qui generatur ex pluribus actibus specie diuersis tendentibus in plura obiecta sub vna ratione formali, non potest esse vnus vnitate compositionis, & ordinis ad vnum obiectum formale, nego; non tendentibus in obiecta sub vna ratione formali, concedo; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Theologia est vna scientia, & vnus habitus, non quidem vnitate simplicitatis, sed vnitate compositionis, & ordinis ad vnum obiectum formale scibile per vnam scibilitatem, vt explicatum est.

13. Ad 2. concedo maiorem, & nego minorem. Ad probationem, nego minorem. Physica, Metaphysica, & Moralis non possunt esse vna scientia, non præcisè propter diuersitatem obiectorum, quæ considerant, sed quia illa obiecta considerant sub diuersa ratione formali, & vt scibilia dependent à principijs diuerso modo cognoscibilibus, vt explicatum est; sed Theologia illa eadem obiecta, quamuis diuersissima considerat sub eadem ratione formali reuelati, & vt scibilia dependent à principijs eodem modo cognoscibilibus per fidem; ergo Theologia est vna scientia. Confirmat solutionem Sanctus Thomas hoc articulo 3. in responsione ad secundum. Nam diuersa obiecta, quæ à pluribus potentijs inferioribus considerantur sub diuersis rationibus formalibus, possunt ab vna potentia superiori considerari sub vna ratione formali vniuersaliori: e. gr. omnia obiecta quinque sensuum exteriorum, quæ per quinque sensus exteriores considerantur sub quinque rationibus formalibus visibilis, audibilis, odorabilis, gustabilis, & tangibilis, à sensu interno, qui est potentia superior, considerantur sub vna ratione vniuersaliori sensibilis; ergo similiter in casu nostro Deus, & Angeli, corpora, & mores, qui à tribus disciplinis Philosophicis, Metaphysica nimirum, Physica, & Ethica considerantur sub tribus rationibus formalibus, à sacra doctrina considerantur sub vna ratione formali vniuersaliori, hoc est sub ratione reuelati. Hinc sequitur sacram doctrinam esse quandam impressionem scientiæ diuinæ. Sicut enim Deus vna scientia cognoscit omnia, sic sacra doctrina cum sit vna scientia, cognoscit omnia, vt diuinitus reuelata.

14. Ad 3. concedo maiorem, & distinguo minorem; quia animal diuiditur per rationale, & irrationale tanquam per differentias primò oppositas, repugnat, vt idem animal secundum vnam partem sit rationale, secundum aliam irrationale, nego; secundum vnam, & eandem partem, concedo; & distinguo consequens; ergo repugnat, vt idem habitus secundum eandem partem, & respectu eiusdem obiecti sit simul practicus, & speculatiuus, concedo; secundum diuersas partes, & respectu diuersi obiecti, nego. Licet differentie rationalis, & irrationalis sint oppositæ, tamen idem animal, puta homo, secundum vnam partem, hoc est secundum animam est rationale, secundum aliam partem, hoc est secundum oculum, aurem, & omnes potentias organicas, est irrationale; ergo licet differentie speculatiui, & practici sint primò oppositæ, tamen idem habitus secundum vnam partem, & respectu vnius obiecti potest esse speculatiuus, secundum aliam partem, & respectu alterius obiecti potest esse practicus. In casu nostro Theologia secundum vnam partem, ac respectu Dei, & Diuinorum, quæ sunt merè speculabilia, est speculatiua; secundum aliam partem, & respectu operabilium est practica.

QVÆSTIO VIII.

Virum sacra doctrina, seu Theologia sit dignior, & certior alijs scientijs.

S. Th. q. 1. a. 5.

1. **V**idetur sacra doctrina, seu Theologia esse minus digna scientijs Philosophicis: primò quia cum certitudo spectet ad dignitatem scientiæ, scientiæ minus certæ sunt minus dignæ; sed sacra doctrina est minus certa pluribus scientijs philosophicis; ergo est minus digna. Probat minor: nam scientia, de cuius principijs, & conclusionibus dubitari potest, est minus certa, quam scientia, de cuius principijs, & conclusionibus dubitari non potest; sed de articulis fidei, quæ sunt principia sacre doctrinæ, & de conclusionibus per sacram doctrinam illatis ex articulis fidei dubitari potest, ac de facto multi de illis dubitant; de principijs autem plurium scientiarum philosophicarum, & de conclusionibus legitime illatis, vt potè euidenibus, dubitari non potest; ergo &c.

2. **S**ecundò proprium scientiæ inferioris, ac subalternatæ est sumere principia à scientia superiori, & subalternante, eo pacto, quo Musica, quæ est scientia inferior, & subalternata, sumit principia ab Arithmetica, quæ est scientia superior, & subalternans, vt S. Thomas docet articulo 2; sed sacra doctrina sumit aliqua principia à philosophicis disciplinis: ergo sacra doctrina est inferior, & subalternata disciplinis philosophicis.

3. *Ref.*